

تهدیدات جرایم سازمان یافته در جهان امروز

غلامحسین بیابانی^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۶/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۰/۱۲

چکیده

یکی از جرایمی که کشورها را تهدید می کند، جرایم سازمان یافته است که روز به روز بر تهدید آن افزوده می شود. با رشد اقتصادی کشورها، این جرم هم به آهستگی در حال حرکت و سایش بر روی سایر ابعاد اقتصادی است. هدف از این پژوهش تشریح ابعاد مفاهیم تهدیدات جرایم سازمان یافته و روش های نفوذ مجرمین سازمان یافته در سازمان های هدف و راههای مقابله با این تهدیدها است. روش به کار رفته در مقاله حاضر از لحاظ ماهیت کاربردی بوده و از نوع توصیفی - تحلیلی می باشد. یافته ها حاکی از آن است که در هیچ قرن کشورها به اندازه قرن حاضر از جرایم سازمان یافته متضرر نشده اند. این موضوع آنقدر دارای اهمیت بوده که از سال ۲۰۰۳ به بعد عمده کشورها در سند راهبردی، این جرم را به عنوان تهدید مهم شناسایی و معرفی کردند. بر این اساس در اکثر تفاهم نامه های دوجانبه و چند جانبه جرایم سازمان یافته مورد تاکید همگان قرار گرفته است. چرا که جرایم سازمان یافته، تهدیدات جدی و طولانی مدت روی مؤسسات، جامعه، اقتصاد و کیفیت زندگی شخصی مردم ایجاد می کند و به جز این اثرات جرایم سازمان یافته در اقتصاد و امنیت منطقه ای و بین المللی مشهود است. نتیجه آن است که مجرمین سازمان یافته دولت ها را همانند سرمایه داران بین المللی تحت فشار قرار می دهند و به چالش می کشند. به گونه ای که به عنوان یک تهدید غیر نظامی برای امنیت ملی و توسعه بین الملل به شمار می روند. جرایم سازمان یافته همانند بازی دومینو عمل می کند یعنی ابتدا در کشوری این جرم شکل می گیرد و سپس یکی پس از دیگری کشورهای دیگر را در می نوردد. همچنانکه کشورها در حوزه اقتصاد از هم تاسی می پذیرند جرایم سازمان یافته هم آرام آرام به دیگر کشورها سرایت می کند.

کلید واژه ها: جرایم سازمان یافته؛ تهدید؛ نفوذ؛ سند راهبردی.

^۱ - استادیار گروه کشف جرایم، دانشگاه علوم انتظامی امین، biabanigh@yahoo.com

۱- مقدمه و بیان مسئله

یکی از جرایمی که مدتها در فهرست رسیدگی جدی دولت ها قرار دارد جرایم سازمان یافته است. این جرم از آن جهت در فهرست قرار گرفته چون مشکل جدی به شمار می آید (ترورسون، ۱۳۹۲: ۹۰). و به عنوان تهدید کارا در حوزه غیر نظامی برای امنیت ملی یک کشور تبدیل شده است به گونه ای که خطرهای آن به مراتب بیشتر و سنگین تر از یک جنگ واقعی است. به قول دیوید بلانکت وزیر وقت کشور انگلیس «مجرمان سازمان یافته»، از ما سازمان یافته ترند (لیلی، ۱۳۹۲: ۳۵). زیرا امروزه مجرمان شروع به الگو برداری از مجرمان سایر کشورها می نمایند (رایت، ۱۳۹۲).

بر این اساس تا چندی پیش، اغلب ما معضلات قاچاق مواد مخدر، قاچاق انسان و تروریسم را به عنوان عامل مشخص و بدیهی دغدغه و نگرانی می دانستیم در واقع آنها را صرفا در حاشیه تصور می کردیم. به عبارت دیگر، به تصور ما، مواد مخدر، خطری بود که فقط درصدی کوچکی از جامعه مان را تهدید می کرد. جرایم سازمان یافته هم نوعی تهدید بود که منحصر به سرقت ماشین، قمار و اخاذی در شهرهای بزرگ می شد. و بالاخره، گروه های تروریستی نیز خطرناک محسوب می شدند، اما معمولا در سایر کشورها فعالیت می کردند و در نهایت کارشان، بمب گذاری انتحاری بود. خواسته و آرزوی ما این است که واقعا مسئله به همین سادگی باشد. ولی متاسفانه با چیزی بسیار بدتر از این رو به رو هستیم. ما امروزه با سه نوع فعالیت جنایی خطرناک مواجهیم (مواد مخدر، تروریسم و جرایم سازمان یافته) که شبیه به سه جغرافیایی هستند که به آهستگی در حال حرکت و سایش بر یکدیگر هستند. آنها در نهایت زلزله ای بی سابقه و عظیم توام با ویرانی بسیار به وجود می آورند (لیلی، ۱۳۹۲: ۱۴۱). جرایم سازمان یافته معمولا در کشورهایی که دارای ساختار قدیمی و قوانین حاکم ضعیف و همچنین مجریان قوانین ضعیف تر باشد رشد می کند (ر.ک ترورسون، ۱۳۹۲: ۹۰). تا آنجایی که روز به روز بر تهدید آن افزوده می شود و جرایم امنیتی در برابر آن به چشم نمی آیند و شاید تنها جرمی باشد که به صورت ناخوشایند از جهانی شدن اقتصاد سود می برد؛ زیرا پول حاصل از جرایم سازمان یافته سرمایه ای مناسب برای دیگر معاملات فراهم می آورد. اما کشورهایی که جرایم سازمان یافته در آنها رونق می یابد ممکن است مردم و نظام را بطور مستقیم تهدید نکند (همان: ۹۱). ولی به آرامی و خزنده به حرکت خود ادامه می دهد.

به طور کلی دو عامل در وقوع جرم نقش تعیین کننده دارد. یکی عرضه و دیگری تقاضا؛ یعنی هر چقدر سود از بابت ارتکاب جرم بالاتر باشد احتمال وقوع جرم بیشتر می‌شود و برعکس اگر هزینه ورود به جرم بیشتر شود تقاضای جرم کاهش می‌یابد. در هر شغلی یا حرفه‌ای وقتی گردش مالی وجود داشته باشد. صنعت شکل می‌گیرد. مانند صنعت کشاورزی، صنعت نساجی و.... وقتی صنعت شکل گرفت برای اداره آن نیاز به سازمان دارد. سازمان در مجموع دو هدف را دنبال می‌کند: یکی قدرت و دیگری اقتدار؛ حال اگر جرم بخواهد به سمت صنعتی شدن پیش رود. ابتدا لازم است به سمت سازمان یافتگی و تشکیلاتی گام بردارد. آن وقت هر جرمی شکل حرفه‌ای به خود خواهد گرفت. مانند آدم ربایی حرفه‌ای و یا تروریسم حرفه‌ای. جرایم سازمان یافته اغلب از یک باند یا دسته ساده، بسیار پیچیده‌ترند و می‌توانند موجب شوند تا دسته‌ها یا باندهای بسیاری برای یک هدف جنایی مشترک با هم همکاری کنند. از آن جایی که این تشکیلات فقط و فقط از مجرمان و جنایتکاران تشکیل می‌شوند، بنابراین میزان بالایی از جنگ و نزاع داخلی و نیز خیانت در میان آنان وجود دارد. آگاهی از ساختار این تشکیلات و اینکه چه کسی برای چه کار می‌کند، به پلیس کمک می‌کند تا دستگیری‌های مناسبی را در زمان مناسب انجام دهد (بنسون، ۱۳۹۰: ۱۴).

بارزترین نماد تشکیلات تبهکاری را قاضی روسی به نام ام. اسلینکو با مشخصه زیر نشان می‌دهد: ساده‌ترین گروه از ۲ تا ۴ تن تشکیل می‌شود. گروه بزرگ‌تر از ۵۱۰ تن، دارای سلسه مراتبی با زیر دستان و رهبری یک فرد و دارای شماری مقررات است که به استواری گروه یاری می‌رساند و چهارچوب آن را به مدت طولانی‌تری حفظ می‌کند. در میان گروه‌های سازمان یافته تبهکار دسته بندی تقسیم دو گانه‌ای وجود دارد: "کومان‌دو" گروهی با محدوده ثابت، و "اوبشیناس" که تعلق ملی و سرکرده‌ای قفقازی تبار دارد که باند خانوادگی را بنیان گذاشته است. بزرگ‌ترین باند در مسکو میان ۳۰۰ تا ۵۰۰ عضو دارد. ۲۰ تا ۴۰ فرد گروه رهبری را تشکیل می‌دهند و چند تنی مقتدر که خط مشی‌ها را تعیین می‌کنند. در پشت سر آنها نیز توده‌ای متشکل از ۶۰ تا ۷۰ عضو قرار دارد که افراد آن "سرباز" نامیده می‌شوند. یک بخش در فعالیت‌های آشکارا تبهکارانه کار می‌کند (باجگیران تهدید کننده جز آنها) و بخش دیگر تلاش می‌کند تا با دادوستد قانونی رشد کند. اسلینکو در مقام چهارم مجموعه‌ای از باندها را نام می‌برد که برای تبهکاری ویژه‌ای، افراد و نهادهای خاصی را در اختیار دارند. تفاوت‌ها در سه زمینه بروز می‌کنند:

باندهای کلاسیک" که کار هجوم به بانکها کافهها و کسب و کار را انجام می دهند؛ باندهای " سفارش گیر" یا " مزدور" که کار کشتن، دزدیدن افراد و چپاول را انجام می دهند؛ و " باندهای کارآموده" که به دزدی از موزهها، نمایشگاههای نقاشی و مجموعه داران شخصی می پردازند. اسلینکو پنجمین گروه را اتحادیه های تبهکار در پیوند با بخش جنایتکاران شامل افرادی در مصادر قانونی می داند که به ویژه در ارتباط با استفاده از روابط فاسد و همکاری با دیگر اتحادیه های تبهکاری و کنسرنها قرار دارند (بونوویتا، ۱۳۸۹: ۱۳۲-۱۳۱). اما در دهه گذشته جرایم سازمان یافته رشد چشمگیری داشته است. و به عنوان یک تهدید جدی برای امنیت و توسعه بین الملل به شمار می رود. سازمان ملل تخمین می زند که اقدامات مجرمانه $6/06$ GDP جهانی را تشکیل می دهد که این برابر $1/2$ تریلیون دلار آمریکا می باشد در واقع قاچاق مواد مخدر 20% این رقم را تشکیل می دهد. در سال ۲۰۰۹ سود خالص فروش مواد مخدر در افغانستان ۶۸ میلیارد دلار آمریکا می باشد. این بالاتر از GDP سایرکشورها و اعضای سازمان ملل متحد می باشد (دلنو، ۱۳۹۱: ۲۴-۲۳).

بنابر این اگر جرمی در بیشتر از یک کشور اتفاق بیافتد آثار آن جرم در کشور دیگر ظاهر شود آن جرم فراملی است، برای مثال طراحی در یک کشور مثلا در کشور فنلاند اتفاق بیافتد و برنامه ریزی آن در کشور رخ دهد این مساله فراملی می شود بر اساس این کنوانسیون یا اگر که جرم از یک کشور همسایه مدیریت شود، مثلا در پاکستان مدیریت شود و در ایران اتفاق بیافتد این هم فراملی است (جوهرانا پوتونن، ۱۳۹۱: ۳۳). اما جرایم سازمان یافته کمتر از سایر جرایم کشف و خنثی می شود؟ پاسخ دادن به این سوال کمی پیچیده و مشکل است. سازمان دادن مجرمان در قالب دسته و باند، اولین گامی است برای تشکیل یک سازمان جرم و جنایی. گام بعدی زمانی برداشته می شود که باندها با هم متحد شوند و با یکدیگر همکاری کنند. اینگونه سازمانها می توانند بسیار قدرتمند شوند و از آن جهتی که افراد زیادی با هم کار می کنند، پلیس جرم ارتكابی توسط آنان را با دشواری می تواند رهگیری و نابود کند (ر.ک بنسون، ۱۳۹۰: ۱۴). بر این اساس در این مقاله نگارنده تلاش دارند ابعاد این جرم را تشریح و معرفی نمایند.

۲- پیشینه پژوهش

۲-۱- پژوهش های تجربی

گادسن (۲۰۰۳) در کتاب تهدید برای جامعه می‌نویسد: تهدیدات امنیتی در جامعه از عوامل بسیارمهم هستند. شرایطی که زیرساخت‌های اجتماعی، سیاسی (یا اقتصادی) را تهدید می‌کنند، نمی‌توانند به عنوان مشکلات جنایی معمولی در نظر گرفته شوند. جرایم سازمان یافته در مکزیک و گسترش ایدز بطور گسترده در جنوب آفریقا، این جوامع را از لحاظ قانونی، اقتصادی و زیرساخت‌های اجتماعی تهدید می‌کند. در بسیاری از کشورهای دنیا، ارتباط‌های پیچیده بین سیاست و جنایت، اصلی‌ترین تهدید برای جامعه محسوب می‌شود. در حقیقت در این جوامع این ارتباط بین سرکرده‌های جرایم سازمان یافته و سران سیاسی کشور به حدی قوی است که اگر رهبران سیاسی این کشورها هرگز تصمیمات مهم سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را بدون مشورت و مشارکت سازمان‌های جنایی نتوانند اتخاذ نمایند یعنی در اینگونه جوامع، تمامی زیرساخت‌ها نیز توسط سیاسیون با مشارکت جنایتکاران تعیین می‌شود. برای مثال: در انتخابات یا انتصاب‌های پست‌های کلیدی و یا چهره‌های تصمیم‌گیرنده در حوزه سیاست‌های کلان مالیاتی، تجاری و بین‌المللی رد پای این جنایتکاران دیده می‌شود. به همین دلیل ما شاهد تهدیدهایی از جمله ترانزیت کالای قاچاق، مواد مخدر و پولشویی و امثال اینها در مقیاس‌های کلان در برخی کشورها هستیم و در ظاهرهم تلاشهایی برای مقابله با آنها انجام می‌شود ولی در عمل توفیقی حاصل نمی‌شود زیرا اراده اصلی بر ریشه کن کردن این تهدیدهای امنیتی وجود ندارد (گادسن^۱: ۲۰۰۳: ۱۲۳).

کیریکاس و همکاران (۲۰۱۷) جرم سازمان یافته عبارت است از یک سری معاملات غیرقانونی که توسط مجرمان در یک دوره مستمر صورت می‌گیرد که هدف از این معاملات کسب امتیازات اقتصادی و قدرت سیاسی است. یکی از جرائمی که با جرائم سازمان یافته مرتبط می‌باشد اخاذی می‌باشد. در واقع اخاذی معمولترین جرمی می‌باشد که یکی از ابزارهای اصلی آن کسب درآمد غیرقانونی از طریق کسب و کار می‌باشد. به قاچاق مواد مخدر نیز به عنوان معامله‌ای پرسود می‌توان اشاره کرد که از نظر درآمد دومین تجارت جهانی پس از تجارت تسلیحات می‌باشد. سازمان‌های مجرمانه به سبب ارتکاب جرائمی از قبیل جرائم اقتصادی و تطهیر پول و بکارگیری ابزار مجرمانه و خشونت و در صورت لزوم بکارگیری تروریسم آثار زیان بار و مخرب شدیدی را بر فرهنگ، اخلاق، اقتصاد و امنیت یک جامعه بر جای می‌گذارند. تجزیه و تحلیل‌ها نشان می‌دهد که جرائم سازمان یافته بر رشد اقتصادی یک کشور تاثیر منفی دارند. در سال ۱۹۹۴، بیانیه ملی ناپل رسماً اعلام کرد که جرائم سازمان یافته یک تاثیر مخرب بر نهادهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی دارند و از خشونت، ارباب و فساد برای کسب سود و یا کنترل بازار استفاده می‌کنند.

^۱- Godson

اخیرا یک نظر سنجی در مورد رابطه بین فساد و جرائم سازمان یافته نشان داد که بیش از نیمی از شهروندان اروپایی بر این باورند که بیشتر فساد در کشورهايشان به جرائم سازمان یافته مرتبط است. با توجه به این رابطه، جرائم سازمان یافته می‌توانند فساد را در تمامی سطوح جامعه تقویت کنند. جرائم سازمان یافته زمانی که نهادهای عمومی جامعه تضعیف شوند، بیشترین رشد را دارند. شواهدی از این دست را می‌توان در مطالعات تجربی کشورهای مختلف در مناطق مختلف جهان پیدا کرد. بکر و استیگلر (۱۹۷۴) اولین کسانی بودند که نشان دادند که پرداخت رشوه توسط جنایتکاران به قانونگذاران می‌تواند تهدید پیگرد قانونی را برای جنایتکاران تضعیف کند. جرائم سازمان یافته باعث کاهش عملکرد اقتصادی و عوامل دخیل در سرمایه‌گذاری در زمینه رشد اقتصادی می‌شود. رکن مهم جرائم سازمان یافته، برنامه‌ریزی و ارتکاب آن توسط یک گروه مجرمانه است. در صورتی که اعضای گروه مجرمانه همگی دارای ملیت واحد بوده و در کشور خود مرتکب جرم سازمان یافته گردند و این جرم از حیث موضوع، هدف و قلمرو ارتکاب محدود به قلمرو جغرافیایی همان کشور باشد در این صورت جرم سازمان یافته داخلی تحقق می‌یابد. اما در صورتی که یکی از موارد سه گانه بالا یعنی موضوع، قلمرو ارتکاب و یا هدف از آن کشور تجاوز کند جرم مزبور فراملی خواهد بود. سازمانهای مجرمانه با نفوذ بر ادارات و مردمان از یک طرف و نفوذ اقتصادی آنها از طرف دیگر به طور مستمر بر قدرت آنها افزوده می‌شود. این سازمانها سیاستمداران و بازرگانانی که مقاومت می‌کنند و حاضر به همکاری با آنها نیستند را با خشونت و تهدید می‌ترسانند.

ادوارد و همکاران (۲۰۰۵) در مرکز پژوهش و اسناد دانشگاه آمستردام با موضوع "حرفه جنایی در جرایم سازمان یافته" را بر اساس تحقیقات در هلند ارائه کردند. آنها تفاوت بین جرم و جنایت سازمان یافته و جرم و جنایت را مورد بررسی قرار دادند. وی در سطح بالا چندین یافته‌های جالب توجه قابل توضیح بدست آوردند به گونه‌ای که چالش اساسی یافته‌های جرم شناسی رشد زندگی مجرمانه داشته است. ابتدا، نوجوانان تقریباً در جرایم سازمان یافته وجود ندارد و بسیاری از مجرمان بسیار قدیمی هستند و در سنین سی سالگی، چهل، پنجاه، و یا حتی مسن تر هستند. دوم، بخش بزرگی از آنها فقط در سنین بالاتر در جرایم سازمان یافته وارد می‌شوند. این شروع دیر عجیب نیست، همانطور که در تحقیقات سنتی در کارهای مجرمانه، که هنوز تشکیل یک گروه از مجرمین سابقه‌دار قابل توجه است. این یافته‌ها در تضاد با این ایده کلی است که باید جنایت در سنین بالاتر با سابقه جرایم قبل در نوجوانی دنبال شود و کسانی که ویژگی‌های فردی و سابقه طولانی پر خطر دارند توجه مهمی برای زندگی مجرمانه هستند، چه رسد به زندگی با جرایم جدی و سازمان یافته. این یافته‌ها همچنین می‌تواند توسط مکانیسم

های مختلف باشد که در جرایم سازمان‌یافته نقش دارند. چهار عامل مهم که نقش کلیدی دارند عبارتند از: روابط اجتماعی و اثر گلوله برفی اجتماعی^۱، روابط کار، فعالیت‌های اوقات فراغت و حاشیه‌ای، و رویدادهای زندگی (از جمله شکست های مالی (جوهانا پوتونن، ۱۳۹۱: ۳۴).
 پنگ وانگ (۲۰۱۳) در مقاله‌ای تحت عنوان «خطر افزایش جرایم سازمان‌یافته چینی» اعلام می‌نماید: ظهور مجدد جرایم سازمان‌یافته همراه با وجود به حاشیه رانده شدن و افزایش فقر در سه گروه جدید در شهرها شده‌است: کارگران از کار کنار گذاشته شده، روستاییان مهاجر و "فقر جدید شهری". اگر چه گسترش اقتصادی منجر به گسترش سریع شهرنشینی شده، این فرایند با زیرساخت های عمومی و اجتماعی موثر اقدامات رفاهی همراه نبود. علاوه بر این، رنسانس اقتصادی چین با ظهور مجدد قابل توجه نابرابری همراه بوده‌است. در چنین شرایط نامطلوب، مردم محروم از منابع اغلب به بهره برداری از جرایم زیرزمینی متوسل می‌شوند، و به دنبال فرصت در بازار سیاه برای کالاهای غیرقانونی هستند.

۲-۲- مبانی نظری

نظریه Desistance پیش بینی کرده است که اکثر بزهکارانی که در جرم و جنایت بزرگ می‌شوند، در نهایت فعالیت‌های مجرمانه خود را رها نمی‌کنند (امیر، ۲۰۱۳: ۳۱۱). به طور سنتی، سازمان جنایی به مثابه یک شرکت انحصاری پنداشته می‌شود و «نظریه امتیاز انحصاری» به طور عمده به منظور تجزیه و تحلیل جرائم سازمان‌یافته به کار می‌رود. مدل انحصاری دلالت بر این دارد که جرائم بالقوه فرصت انتخاب ندارند و باید به سازمان جنایی ملحق شوند، البته اگر تصمیم به ارتکاب جرم داشته باشند. این دیدگاه به واسطه توصیف رفتار جنایی، چندان فراگیر نیست. آنها مدعی بودند که تعیین ساختار بازار را برای ارتکاب جرم باید به صورت درونی باشد، یعنی دخالت‌های قابل ملاحظه‌ای را در مورد ترفندهای بهینه اجرای جرائم و به خصوص جرم، شامل شود.

امروزه، یکی از گسترده‌ترین نظریه‌های جرائم سازمان‌یافته با عنوان «نظریه تبانی خارجی‌ها» شناخته می‌شود. این نظریه، بیگانگان و تاثیرات بیرونی را در مورد گستردگی جرائم سازمان‌یافته موثر می‌داند. (مافیا) براساس نظریه تبانی خارجی‌ها اهمیت چشم‌گیری را در طی دهه ۱۸۶۰ در شهر سیسیلی به دست آورده‌اند، مهاجران سیسیلی نیز، مسئول پایه‌گذاری جرائم سازمان

^۱- Social Snowball Effect

یافته ایالات متحده می باشند که متشکل از بیست و پنج موسسه ویا خانواده های تحت سلطه افراد ایتالیایی است.

«نظریه انتخاب منطقی» بر این باور است که مردم پس از در نظرگیری خطرات کشف و مجازات جرائم و هم چنین پاداش های اجرای این فعالیت ها، دست به ارتکاب جرم می زنند. مثال - های این نظریه عبارتند از: مردی که متوجه رابطه نامشروع همسرش با فرد دیگری شد و تصمیم گرفت که او، معشوقش و یا هر دو را به قتل برساند، متصدی بانک که مشکلات مالی را تجربه کرده بود و تصمیم گرفت که پول را از بانک اختلاس کند تا حقوق دریافتی خود را افزایش دهد، مرد جوان در بخش مرکزی شهر که فکر می کرد فرصت های اجتماعی ناچیزند راه های ساده ای را برای کسب در آمد مثل داد و ستد کوکائین خالص انتخاب کرد.

اشوراتس (۲۰۰۱) ذکر کرد که نظریه انتخاب منطقی می تواند رشد سازمان سری و قانون شکن روسیه را توضیح دهد. منطقی است که به دلیل در آمد کم و مشکلات مالی در سطح فردی، و هم چنین نیروی فاسد پلیس، به سمت جرائم سازمان یافته حرکت کنیم و سطح زندگی را برای اعضای ملحق شده به سازمان جنایی ارتقاء دهیم.

برخی از نظریه پردازان معتقدند که جرم به واسطه کاربرد عوامل بازدارنده کاهش پیدا می کند. هدف عوامل باز دارنده (پیشگیری از جرایم) براساس فرضیه ای است که در آن، مجرمان یا بزهکاران بالقوه قبل از ارتکاب جرم، به خوبی در مورد آن فکر می کنند و احتمالات گیر افتادن و یا ترس از دستگیری و مجازات شدید را مدنظر قرار می دهند. طبق چنین اعتقادی، «نظریه پیشگیری کلی» مطرح می کند که جرم به واسطه ی خطر مجازات خنثی می شود، در حالی که براساس «نظریه پیشگیری خاص»، مجازات اقدامات جنایی باید آن قدر شدید باشد که مجرم هرگز آنها را دوباره تکرار نکند. علاوه بر این، «نظریه یادگیری» به منظور توضیح شروع فعالیت های جنایی استفاده می شوند. بخش عمده ای از نظریه یادگیری به رویکردها، توانایی، ارزش ها و رفتارهای مورد نیاز جهت حفظ حرفه جنایی تاکید می کند.

نظریه های انحرافی فرهنگی بر این باورند که ساکنان محله فقیر نشین، قانون را نقض می کنند، زیرا آنها به یک فرهنگ فرعی منحصر به فرد تعلق دارند و در مناطق طبقه پایین زندگی می کنند. ارزش ها و ضوابط فرهنگ فرعی نیز با معیارهای طبقه بالا مغایرت دارد.

برونسما و برناسکو^۲ از «نظریه شبکه اجتماعی» به منظور توصیف و توضیح تمایزات در سازمان اجتماعی میان گروه های جنایی استفاده کرد و سه نوع اقدامات غیر قانونی فراملی را ارایه نمود

1- Shvarts

2- Bruinsma and Bernasco

از جمله: قاچاق و تجارت هروئین به مقدار زیاد، داد و ستد در زمان، و داد ستد خودروهای دزدیده شده. گروه‌هایی که در بازارهای بزرگ هروئین فعالیت دارند. بیشتر دوست دارند که با هم صمیمی و متحد، منسجم. و از نظر قومی شبیه هم باشند. گروه‌هایی که در داد و ستد زنان مشارکت دارند، از ساختار زنجیره‌ای برخوردارند، در حالی که سه گروه از بزهکاران موجود در زنجیره از جمله افرادی‌اند که در بازار خودروهای دزدیده شده فعالیت دارند. هر دو گروه نسبت به گروه‌های جنایی که در خرید و فروش هروئین دست دارند، کمتر منسجم‌اند. تفاوت‌های فاحش در سازمان‌های اجتماعی میان سه نوع از اقدامات غیر قانونی به خطرات قانونی و مالی مربوط می‌شوند که با جرائم تحت بررسی و سطح اطمینان بین بزه کاران همدست ارتباط دارند. اغلب، سازمان‌های جنایی از ساختار شبکه‌ای برخوردارند. برای مثال، درست مشابه شکل‌های دیگر جرائم سازمان یافته (از قبیل: داد و ستد اسلحه. قاچاق افراد مهاجر و خود فروشی) (کاجلاک، ۱۳۹۳: ۴۴).

۲-۱- چگونگی نفوذ در سازمانهای جرم

امروزه دیگر قدرت در تعداد گردان‌هایی نیست که قبل از روز به صف می‌شوند یا در تعداد کارکنانی که تحت امر ما هستند بلکه در توانایی و قابلیت نفوذ به قلب نظام‌هایی است که دیگر موانعی برای محافظت از خود ندارند، تا بتوان ثروت‌های آنان را بیرون کشید یا قدرت آنها را به دست گرفت. نفوذ به یک شبکه اطلاعاتی راهبرد نظامی، دستاوردهای بیشتری دارد تا بمباران گسترده ولی کور یک پایگاه صنعتی، چرا که این عمل به یکباره شیوه‌های دفاعی دشمن را نابود می‌سازد. در مورد تهدیدات جنایی نیز مسئله چنین است. ما امروزه بیشتر به سازمانهای جنایی جهش یافته، غیرمتمرکز، متحرک و انعطاف‌پذیر مظنون هستیم، سازمانهایی که از این پس، چنان در بافت اقتصادی و جامعه روکش و پوشیده شده که به زحمت می‌توان آن را باز شناخت. قدرت آنان جهانی ولی فعالیتشان محلی است، آنها قوی هستند چرا که همه جا حضور دارند و وقتی که نمی‌توانیم آنان را در جای خاصی ببینیم، آسیب‌ناپذیرتر می‌شوند (میارد و همکاران، ۱۳۸۲: ۸۹). یک فعالیت جنایی سازمان‌یافته متشکل از توده مبهم و پیچیده‌ای از افراد، انجمن‌های تجاری، گاهی انجمن‌های خصوصی با اساسنامه‌های بسیار مختلف است. برخی از آنها کاملاً زیرزمینی و مخفی هستند و فعالیت‌هایشان کاملاً مجرمانه است. برخی دیگر ظاهری بی‌نقص و درستکارانه دارند. از این رو یک مدار اقتصادی مجرمانه بیش از پیش به یک گروه از بنگاه‌های اقتصادی و حتی به یک شاخه از فعالیت‌ها، شبیه است که به مدد تقسیم کار، بسیار شبیه به

تقسیم کار اقتصاد قانونی، کار می کنند. برخی از آنها هسته تیره و تار این سازمان مجرمانه را تشکیل می دهند، اما اکثر آنها آنقدر دور اقتصاد قانونی می گردند تا اینکه در آن نفوذ می کنند و گاهی به آبرومندانترین مناصب این اقتصاد نیز دست می یابند. زیرا آنهایی که تجربه یا قدرتشان را در خدمت جرم سازمان یافته قرار می دهند «مجرمان پاره وقت» هستند. به واسطه اعمال حرفه شان است که این افراد در بستر جرم و بزهکاری می افتند و نه با فاصله گرفتن از آن، وکیل برای کسب پول نامشروع، خودش مرتکب دزدی نمی شود، بلکه یک نگهبان زندان، یک پلیس یا قاضی را اجیر می کند شاهدان را تهدید می کند، مدارک و ادله جرم را کتمان و پنهان می کند یا با استفاده از حمایتی که منصب حقوقی اش به وی اعطا می کند. نقش واسطه را ایفا می کند؛ بانکدار خودش در قاچاق مواد مخدر شرکت نمی کند اما، اگر وی چشمش را بر منشأ پولی که تطهیر می کند نبندد، قاچاقچی هرگز نخواهد توانست منافعش را در بازارهای مالی بازیافت کند. تجارت مجرمانه تمام این اعمال فرعی اما اجتناب ناپذیر برای تحقق سود مجرمانه را به خدمت می گیرد. لذا برای جامع بودن، باید چهره کاملاً قانونی اقتصاد مجرمانه را در نظر گرفت. وقتی یک کارتل مواد مخدر، یک شرکت هواپیمایی را برای صادرات محصولاتش به سوی کشورهای مصرف کننده می خرد، این شرکت باید همچون یک شرکت واقعی عمل کند (همان).

فعالیت های مجرمانه ای که توسط مجرمین سازمان یافته صورت می گیرد موارد بی شمار است. چرا که هر کجا سودی باشد می توان عناصر سازمان جرم را در آنجا یافت. لذا به طور کلی مجرمین سازمان یافته، پیچیده ترین عملیات مجرمانه ای را رهبری و هدایت می کنند. ضمن اینکه مجرمین این حوزه رشد و ترقی خود در داخل یک کشور ادامه می دهند، اما عملیات در خارج از مرزهای کشور انجام می دهند که می توان هریک را به طور جداگانه تشریح کرد (بیابانی و مظفری، ۱۳۹۲: ۴۰).

۱- نفوذ شدید^۱: در این روش، با هدف مشخص و روشن تشکیل یک نیروی تبهکاری برتر و مسلط را در سیستم نفوذ می دهند و آنها را با نیروهای تبهکاری محلی ملحق و هماهنگ می نمایند.

^۱ - Hard Penetration

۲- نفوذ آرام^۱: در این روش، آنان بطور عمد به دلیل تهدیدی که از ناحیه عوامل پلیس مطرح بوده و یا به علت وجود دلیل یا موقعیتی که ممکن است فشار روی آنان بیشتر شود، ظرافتهای بیشتری را به کار می‌بندند.

۳- عملیات خدماتی^۲: در این روش، آنان خدمات تبهکارانه مهم، اعم از پول شویی یا ترور را، برای حذف سایر رقبای تبهکار انجام می‌دهند. این گروههای تبهکار، به منظور فلج کردن بخشهای مهم اقتصادی تسلط پیدا می‌کنند.

۲-۲-۲- راهبردهای مجرمین سازمان یافته

پنگ وانگ (۲۰۱۳) سه راهبرد اساسی را که توسط گروه‌های جنایی در فعالیتهای مجرمانه بکار می‌برند را شناسایی کرده است.

۱- اول، روابط همکاری گروه‌های تبهکار از خارج از کشور با گروه‌های محلی در سرزمین اصلی است. مانند چینی‌های بومی برای تسهیل قاچاق مرزی کالاهای مصرفی، مهاجران غیر قانونی، روسپی، وسایل نقلیه به سرقت رفته، پول تقلبی، اسلحه، و مواد مخدر به کار گرفته شوند.

۲- دوم، اعضای هسته اصلی در خارج از کشور در حال اعزام برای ساخت شاخه جدیدی از گروه در سرزمین اصلی برای کسب پول از طریق تجارت‌های هم قانونی و غیر قانونی می‌باشند و نیز حضور پلیس فاسد دولتی نیز شرایط را مطلوب می‌کند. به عنوان مثال، 'باند عقاب - شاخه‌ای از Sun Yee On در شنژن^۳، شهر کوچکی واقع در رودخانه مروارید- توسط اعضای Triad چان Shekpor در اواسط تا اواخر ۱۹۸۰ ایجاد شد. چان زمانی که شاخه شنژن در ۱۹۹۱ با سرکوب پلیس نابود شد مجبور به فرار به هنگ کنگ شد.

۳- سوم گروه‌های جنایتکار از خارج از کشور به طور فزاینده‌ای سرمایه‌گذاری در تجارت مشروع و همکاری با کارآفرینان و سیاست‌های مطلوب کشور اصلی برای جذب سرمایه گذاران خارجی به انحصار بازار که به تازگی توسعه یافته‌اند دست پیدا می‌کنند.

¹ - Sort Penetration

² - Service Penetration

³- Shajing

۳- روش تحقیق

پژوهش حاضر بر مبنای هدف از نوع کاربردی و بر اساس ماهیت و روش توصیفی تحلیلی می باشد. به منظور مروری بر ادبیات از منابع کتابها، مقالات معتبر استفاده شده است. این مقاله مروری بر نظریات و اقدامات در راستای تهدید های جرایم سازمان یافته در دنیای امروز تنظیم شده است و جمعیت مورد مطالعه متخصصان پلیس تعیین شده است. برای تجزیه و تحلیل داده ها با توجه به ماهیت داده ها از یک سو و اهداف از سوی دیگر با کمک تحلیل عامل استفاده شده است. در مقاله حاضر سعی می شود با بررسی دیدگاه های صاحب نظران و بعد از شناسایی مفاهیم اصلی و دستیابی به مقولات اصلی و برقراری ارتباط میان آن با تحلیل ها در قالب مدلی فرضی ارائه شده است. محور اصلی تحقیق عبارت است از: تهدیدات جرایم سازمان یافته در دنیای امروز کدامند.

۳-۱- تعریف جرائم سازمان یافته

تعاریف متعددی از جرائم سازمان یافته در متون علمی وجود دارد، که متاسفانه اجماعی در پذیرش آن وجود ندارد. کلاوس فون لامبس اعلام می نماید بیش از ۱۵۰ تعریف را برای جرایم سازمان یافته مشخص کرده است (بیابانی و سلطانی فر، ۱۳۹۵: ۲۵). هر چند، بسیاری از آنها، گیج کننده، متحیرکننده و یا ضد و نقیض اند. اما تعاریف سنتی جرایم سازمان یافته تمایل دارند که بر اساس انگیزه سود حاصل از کسب استوار باشند (بیابانی و مقیمی، ۱۳۹۶). باتوجه به گفته های ابادینسکی^۱ (۲۰۰۷)، «تعریف قابل قبولی از جرائم سازمان یافته وجود ندارد.» وون لمب (۲۰۰۵)، با در نظرگیری تلاش های اروپائیان در تعریف جرائم سازمان یافته ذکر کرد که تصویر کلی جرائم سازمان یافته، تاریک، جدا از هم و اغلب ضد و نقیض است، زیرا تفاوت های فرهنگی در برداشت ها و مفهوم آفرینی آن وجود دارد. لیمن و پاتر (۲۰۰۷) مسئله تعریف را خلاصه کردند، زیرا آنها معتقد بودند که بزرگ ترین مسئله در فهم جرائم سازمان یافته، کلمه «جرائم» نیست بلکه کلمه «سازمان یافته» است. ما به منظور غلبه بر چالش های مفهومی و نظری پیرامون معنا، ماهیت و مفهوم آفرینی جرائم سازمان یافته، به مطالعات آلبانیز^۲ (۲۰۰۴) «جرائم سازمان یافته، اقدامات جنایی مداومی هستند که به منظور بهره مندی از فعالیت های غیر قانونی کار می کنند و اغلب در تقاضای عمومی قرار دارند. موجودیت مداوم آنها در اثر استفاده از نیروها، تهدیدات، کنترل امتیاز انحصاری، و یا فساد ماموران دولتی حفظ می شود» (کچلاک، ۱۳۹۳: ۲۲). جرائم

^۱- Abadinsky

^۲- Albanese

سازمان یافته معادل است با هر شکل از سازمانی که مرتکب جرم به منظور سود غیر قانونی می‌شود. با این حال هنوز تعریف یکنواخت و گسترده‌ای از مفهوم جرائم سازمان یافته وجود ندارد. این به این دلیل است که جرائم سازمان یافته به شکل و شدت یکسانی در کشورهای مختلف ظاهر نمی‌شود (موحارمی، ۲۰۱۶: ۵-۳).

۲-۳- اهداف جرائم سازمان یافته

۱- کسب منافع مالی و اقتصادی
۲- کسب قدرت اعم از قدرت اقتصادی و سیاسی
۳- اقدامات جهت براندازی حکومت یا دولت حاکم
گرچه اهداف اصلی جرائم سازمان یافته کسب منافع مالی و کسب قدرت سیاسی جهت براندازی حکومت می‌باشد، اما جهت رسیدن به این اهداف، جرائم سازمان یافته اهداف جزئی تری را دنبال می‌کنند که عبارتند از:

- ۱- پرداخت رشوه به مدیران عالی رتبه جهت گریز از قانون.
 - ۲- پرداخت رشوه به پلیس جهت فرار از تحت تعقیب و گریز بودن.
 - ۳- ایجاد روابط فاسد با مقامات عالی رتبه سیاسی و اجرایی.
 - ۴- از میان برداشتن رقبای سیاسی و اقتصادی و اعمال خشونت اجتماعی.
- جرائم سازمان یافته آثار خطرناکی را در جامعه باقی می‌گذارند. جرائم سازمان یافته به دلیل ارتکاب جرائمی از قبیل قاچاق مواد مخدر، قاچاق زنان و کودکان، قاچاق سلاح و مهمات، جرائم اقتصادی و اعمال خشونت آثار مخربی در پی دارند که به طور خلاصه عبارتند از:
- ۱- ایجاد تزلزل در جامعه از طریق فساد اداری.
 - ۲- تضعیف اقتصاد و ایجاد وابستگی های اقتصادی.
 - ۳- تضعیف حکومت.
 - ۴- جلوگیری از اعمال عدالت با فاسد کردن قضات.
- گروه‌های جرم و جنایات سازمان یافته طیف وسیعی از فعالیت‌ها را انجام می‌دهند (هاوک و پترک: ۲۰۱۰: ۳-۱).

به طور کلی گروه‌های جرایم سازمان یافته هم اهداف اقتصادی و هم سیاسی دارند. از لحاظ اقتصادی، آنها باید اطمینان حاصل کنند که درآمد ثابت و در صورت امکان، بالایی را دریافت و از پروژه‌های سوء استفاده مانند دزدی و سرقت‌های بزرگ پرداخت فوری داشته باشند. اساساً،

آنها باید قادر باشند تا به عرضه محصولات و خدمات برای کسب و کار و بازارهای غیر قانونی و قانونی، مانند مواد مخدر، پول یا هر چیزی که به بازار نیاز دارد پردازند. از لحاظ سیاسی، سازمان های جرم و جنایت امیدوارند به قدرت اقتصادی و سیاسی برسند که کنترل منحصر به فرد و / یا انحصار بیش از حد روی تجارت و یا مناطق خاص یا معمولا در صورت امکان هر دو را به صورت مشروع و یا نامشروع در اختیار داشته باشند. علاوه بر این، این گروه ها ممکن است پس از تبدیل شدن به یک گروه جنایتکار بین المللی اغلب برای به دست آوردن کنترل در فراتر از مرزهای دولتی تلاش کنند. اگر انحصار روی از کسب و کار و یا مناطق به علت رقابت با سایر گروه های تبهکار غیرممکن شود، با یک آرایش کارتلی وارد مذاکره می شوند (امیر، ۲۰۱۳: ۳۱۳).

۳-۳- ویژگی های جرائم سازمان یافته

ویژگی های زیر در مورد جرائم سازمان یافته تاکید بیشتری شده است:

- ۱- عملیات ملی و ارتباطات گسترده با گروه های مشابه خارجی
- ۲- اندازه بزرگتر
- ۳- سوددهی بیشتر
- ۴- بالا بودن حجم فعالیت ها

جرم سازمان یافته فراملی و ملی هنگامی معنا پیدا می کند که مرزهای ملی را در ارتباط با موضوع یا جرم و هدف مورد نظر پشت سر گذاشته و در ورای آن اقداماتی را به اجرا گذارد. جنایتکاران فراملیتی بازیگرانی مستقل هستند که فعالیت هایشان را در سرتاسر حوزه های مختلف برای به حداقل رساندن خطر قانون دنبال می کنند. به گفته تحلیلگران سازمان ملل جرائم سازمان یافته، سیستمی بین المللی متشکل از چندین بخش "اقتصاد موازی" شامل شبکه هایی از زیرمجموعه های حمایت کننده متقابل است. این اقتصاد موازی خود اغلب دارای تبادل کار و روش های توزیع می باشد. رشد شبکه های جرائم سازمان یافته ارتباط بین بازارهای غیرقانونی مختلف را تقویت می کند. فساد یکی از اصول هر جرم سازمان یافته ای می باشد. فساد، سو استفاده از قدرت عمومی در جهت کسب منافع شخصی می باشد.

در اواخر سال ۱۹۹۹، FSB یا همان سیستم امنیتی روسیه گزارش داد که جرائم سازمان یافته روسیه حدود ۷۰۰۰۰ عضو دارد و نزدیک به پنجاه درصد اقتصاد کشور را در دست دارد. عواملی که عملکرد گروه های جنایتکار سازمان یافته را تسهیل می کند عبارتند از:

- ۱- باز شدن بازارها و توزیع مجدد مالکیت و خصوصی‌سازی در مقیاس وسیع
- ۲- انتقال عمده در ساختار سیاسی مانند از دست دادن کنترل یک طرفه ایالتی و ائتلاف حاکم
- ۳- عدم وجود هنجارها و فقدان یک سیستم اجرای قانون برای جلوگیری از تشکل‌های جنایی و سیاسی
- یک سازمان جنایی همانند یک کسب و کار مشروع مایل به رقابت در بازار کالاها و خدمات غیرقانونی در سطح بین‌المللی می‌باشد.
- رو به رشد بودن بین‌المللی جرم و نفوذ آن در بخش‌های سیاسی و اقتصادی و همچنین تحقیقات اخیر در مورد اجرای قانون، منجر به بحث در مورد مرحله جدیدی از همکاری‌های جنایی و اتحاد استراتژیک شده‌است. اتحاد استراتژیک یک مشارکت و همکاری تجاری است که بر پایه اهداف هماهنگ ایجاد شده‌است. این همکاری‌ها می‌تواند بین گروه‌های جنایتکار و اعضای به اصطلاح "سرکش" وجود داشته باشد.
- با توجه به اینکه مرتکبان جرائم سازمان‌یافته به دنبال کسب سود و منافع مادی هر چه بیشتر هستند نه تنها مرتکب فعالیت‌های مجرمانه می‌شوند بلکه در مواردی نیز با انجام فعالیت‌های به ظاهر قانونی به دنبال کسب قدرت می‌باشند.
- ارتکاب جرائم سازمان‌یافته نه تنها موجب فساد اقتصادی، اجتماعی و اداری می‌شود بلکه امنیت و نظم بین‌المللی را نیز به خطر می‌اندازد.
- آنچه می‌تواند از تهدیدهای ناشی از جرائم سازمان‌یافته بکاهد تقویت ابزارهای مبارزه با این گونه جرائم، انعقاد قرارداد منطقه‌ای و بین‌المللی جهت همکاری‌های پلیسی می‌باشد (ر.ک جمیسون، ۲۰۰۱: ۳۸۷-۳۷۷).

۳-۴- تفاوت جرایم سازمان‌یافته سنتی و مدرن

مفهوم جرایم سازمان‌یافته یکی از مفاهیم امنیتی و علوم جنایی است که بحث‌های زیادی بر سر آن وجود دارد. اساساً مفهوم جرایم سازمان‌یافته طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های جنایی را پوشش می‌دهد و شامل رفتار ذاتی سازمان‌هایی است که امروزه پیچیده تر از قبل می‌باشند که در واقع این پیچیدگی به دلیل استفاده از فناوری‌های جدید است که به آن‌ها اجازه می‌دهد امنیت مردم را راحت تر به خطر بیندازند و با نفوذ به لایه‌های مختلف جامعه مدنی باعث ایجاد خشونت، ترس و بی‌عدالتی شوند. ماهیت پیچیده روابط سیاسی، اقتصادی و تکنولوژیکی در عصر

مدرن تا حد زیادی به گسترش جرائم سازمان یافته کمک می کند. با وجود رویکردهای متفاوت در تعریف جرائم سازمان یافته اجماع بر عناصر اولیه زیر وجود دارد:

- ۱- وجود یک سازمان متشکل از مجرمان دائمی
- ۲- عملیات جنایی
- ۳- سودآوری به عنوان هدف نهایی فعالیت های جنایی
- ۴- استفاده از نیروها یا تهدیدات و فساد اداری برای تحقق اهداف

با توجه به توسعه سریع تکنولوژی بدون شک خطر گسترش انواع شکل های اختلال امنیت در درجه اول جرائم سازمان یافته با توجه به قدرت مالی و ساختار سازمانی بزرگ که در اختیار سازمان های جنایی خاص هست، وجود دارد. به عبارت دیگر، فعالیت هایی که می توانند به عنوان جرم سازمان یافته طبقه بندی شوند ابعاد جدیدی را در عصر مدرن گسترش داده است (موحارمی، ۲۰۱۶: ۸-۶).

در جدول (۱)، چندین نوع از جرائم سازمان یافته مدرن و سنتی آورده شده است:

جدول ۱: انواع جرایم سازمان یافته مدرن و سنتی

مدل مدرن	مدل سنتی
قمار اینترنتی، قاچاق داروهای ساخته دست بشر مانند قرص های اکستازی	قمار محلی، قاچاق هرویین یا کوکائین
اخاذی از بازرگانان، فساد و آدم ربایی	ربا خواری
سرقت مالکیت معنوی نرم افزار	نگهداری از محصولات مسروقه

۴- یافته های پژوهش

۴-۱- تهدیدهای جرائم سازمان یافته

بانکداران و سرمایه داران بین المللی دولت را از بالا تحت فشار قرار می دهند در حالی که مجرمان سازمان یافته (تروریست ها و قاچاقچیان) قدرت دولت را از پایین به چالش می کشند. آنها با استفاده از تکنولوژی و شبکه های بین المللی با وادار کردن مسئولان به تسلیم یا سرباز زدن از اداره حکومت، اهداف خود را به گوشه کنار دولت دنبال می کنند (ترورسون، ۱۳۹۲: ۱۰۳-۱۰۲).

آلبانیز معتقد بود که عملکرد جرائم سازمان یافته به عنوان تجارت، مجموعه‌ای از مطالعات را به وجود می‌آورد که فاکتورهای مورد نظر را از تشکیل اقدامات جنایی جدا می‌کند. به عنوان مثال، وقتی که نظریه کلی سازمان را در رابطه با فعالیت جنایی به کار می‌برید، این طور استنباط می‌شود که جرائم سازمان یافته از فرضیه های اساسی مشابه سرچشمه گرفته‌اند و مشارکت را در بازار غیر قانونی اداره می‌کنند. ضرورت حفظ و گسترش سهام فرد از بازار؛ براساس این یافته، گروه‌های جرائم سازمان یافته به همان شیوه‌ای تشکیل و شکوفا می‌شوند که تجارت‌های قانونی هستند- آنها به نیازها و تقاضاهای تامین‌کنندگان، مشتریان و رقبا عکس‌العمل نشان می‌دهند. تنها تفاوت میان جرائم سازمان یافته و تجارت قانونی این است که مجرمان سازمان یافته در تولیدات غیرقانونی داد و ستد می‌کنند، در حالی که تجارت‌های قانونی، این کار را انجام نمی‌دهند (کاجلاک، ۱۳۹۳: ۴۲).

جرائم سازمان یافته از دید سیاستی توسعه، در کشورهای تحت خطر مورد توجه قرار گرفته است. دلیل این امر به این نکته بر می‌گردد که اکثر کشورهای جنگ زده و تحت خطر به اهداف توسعه‌ای هزاره سوم دست پیدا نمی‌کنند و همچنان درصد فقر بالایی دارند. در اوایل سال ۲۰۰۵ نتایج اجلاس سازمان ملل متحد ۱ به این نکته اشاره داشت که اثرات منفی جرائم سازمان یافته فراملی روی توسعه، صلح و امنیت و حقوق شهروندی حائز اهمیت است. از آن زمان چرخه‌های تکراری از گروه‌های مسلح و خشونت مجرمانه به عنوان مانعی در برابر رشد و توسعه مشخص شدند. از پیامدهای اجلاس ۲۰۰۵ آن بود که تأثیرات جرائم سازمان یافته فراملی در درگیری‌ها و تنش‌های عمومی مورد توجه بیشتری قرار گرفت. گزارش سازمان همکاری اقتصادی و توسعه ۲ در مورد کشورهای در معرض خطر در سال ۲۰۱۵، جرائم سازمان یافته فراملی را به عنوان پدیده‌ای بد و خطرناک توصیف کرده است که به طور خاص تأثیرات معکوسی بر این کشورها دارد اما به طور متناوب در لیست مجموع کشورها بازتاب نمی‌یابد (ورث، ۲۰۱۵: ۸).

جرائم سازمان یافته پدیده‌ای جهانی است که اغلب در مناطق شهری رخ می‌دهند و تهدیدی جدی برای امنیت هستند. تعاریف متفاوتی برای جرائم سازمان یافته وجود دارد. جرائم سازمان یافته در علم جرم‌شناسی شامل فعالیت‌های مجرمانه شدید توسط گروه‌های مجرمانه‌ای است که دارای تشکیلات منسجم و پیچیده یا ویژگی‌های خاص برای کسب منافع مالی یا قدرت، مرتکب جرم می‌شوند. یکی دیگر از تعارف جرائم سازمان یافته عبارت است از: هرگونه فعالیت غیر قانونی

1- World Summit 2005

2- Organization for Economic Co-operation and Development

مداوم توسط یک فرد به تنهایی یا به طور مشترک یا به عنوان یک عضو از سندیکای سازمان یافته جرم و یا به نمایندگی از چنین سندیکایی با استفاده از خشونت یا ارباب یا سایر موارد غیر قانونی با هدف کسب مزایای مالی و یا دیگر مزایا. جرائم سازمان یافته هم در کشورهای فقیر و هم در کشورهای ثروتمند رخ می دهند. جرائم سازمان یافته مشکلات جدی را به ویژه در مناطق شهری برای دولت و عموم مردم ایجاد می کنند (هاوک و پترک، ۲۰۱۰: ۱).

در هیچ قرنی کشورها به اندازه قرن حاضر از جرم سازمان یافته متضرر نشده اند این موضوع آنقدر دارای اهمیت بوده که از سال ۲۰۰۳ به بعد عمده کشورها در سند راهبردی این جرم را به عنوان تهدید مهم شناسایی و معرفی کردند. بر این اساس در اکثر تفاهم نامه های دوجانبه و چند جانبه جرایم سازمان یافته مورد تاکید همگان قرار گرفته است. چرا که جرایم سازمان یافته تهدیدات جدی و طولانی مدت روی مؤسسات، جامعه، اقتصاد و کیفیت زندگی شخصی مردم ایجاد می کند و به جز این اثرات جرایم سازمان یافته در اقتصاد و امنیت منطقه ای و بین المللی مشهود است (بیابانی، ۱۳۹۵: ۳۱). و به عنوان تهدیدی برای توسعه و متعاقب آن برای افراد مسئول در همکاری ها برای توسعه، قلمداد می شود. بخشی از این افزایش توجه به این مقوله به این دلیل است که سیاست های امنیتی برای مبارزه با جرایم سازمان یافته بین المللی در برخی از کشورها به سختی به نتایج مطلوب رسیده است. این گروه از کشورها به طور معمول در خطر آسیب پذیری بالا نسبت به جرایم سازمان یافته بین المللی قرار دارند اگرچه که اهداف بلند مدت گروه های مجرمانه سازمان یافته در مقیاس جهانی است و این کشورها نقش کوچکی در زنجیره مرتبط با تجارت غیرقانونی بازی می کنند (ورث، ۲۰۱۵: ۷).

۲-۴- تهدیدات اقتصادی جرائم سازمان یافته

وام گرفتن با نرخ بهره بسیار بالا، ترور، بمب گذاری، قمار غیر قانونی، آدم ربایی، فحشا، قاچاق (شامل قاچاق اسلحه، قاچاق مواد مخدر، قاچاق نفت، قاچاق انسان) جعل اسناد، پولشویی، تجارت غیر قانونی مواد هسته ای، قاچاق تجهیزات نظامی، تجارت گونه های در معرض خطر. گروه های جرائم سازمان یافته مقدار زیادی پول را از طریق فعالیت هایی مانند قاچاق مواد مخدر، قاچاق اسلحه و جرائم مالی تولید می کنند. پول تولید شده از این طریق در صورتی برای سازمان اهمیت دارد که بتوانند آنرا به صورت بودجه ای درآوردند و آنرا بصورت سرمایه ای در بازار مشروع سرمایه گذاری کنند. در گذشته سازمانهای مختلف در رقابت با یکدیگر، خودشان را محدود می کردند این رقابت اغلب منجر به خشونت با استفاده از منابع ارزشمندی مانند نیروی انسانی، تجهیزات و پول می شد. اما امروزه این سازمانها به طور گسترده ای با یکدیگر همکاری می کنند

این موضوع به افزایش این سازمان‌ها به طور فزاینده‌ای کمک می‌کند (هاوک و پترک، ۲۰۱۰: ۷ و ۳-۱).

شبکه تبهکار جهانی؛ تأثیر بر اقتصاد، سیاست و فرهنگ مبارزه با موادمخدر می‌بایستی به عنوان بخشی از یک شبکه وسیع تر درک شود که می‌توان از آن با عنوان «اقتصاد جنایی» یاد کرد. این اقتصاد بسیار مخوف در طول دو دهه گذشته از چند جهت بستر بسیار مناسبی را برای رشد خود پیدا کرده‌است.

الف- شبکه جنایی جهانی بر اثر این شرایط مساعد تاریخی تبدیل به شبکه‌های «انعطاف پذیر جنایی» گردید، که هم توان فرار از کنترل و هم توان ریسک پذیری بسیار بالا را به دست آورد و هم امکانات بسیار وسیعی را در سرتاسر جهان برای رسمی کردن فعالیت‌های خود کسب کرده است.

ب- «خانه‌های امن» در سراسر جهان از خانه های کوچک «آروبا» متوسط (افغانستان، قزاقستان و کلمبیا) یا بسیار بزرگ (روسیه) در اختیار آن‌ها قرار گرفته است.

پ- فرصت تکنولوژیک و سازمانی برای برپایی شبکه‌های جهانی، جنایت سازمان یافته را دگرگون ساخته و به آن قدرت بخشیده است.

ت- از سوی دیگر گروه‌های سازمان یافته تبهکار با اغوای سیاست مداران با سکس، موادمخدر، پول و یا در صورت لزوم ایراد اتهامات ساختگی، شبکه وسیعی از اطلاعات محرمانه و ارباب را فراهم ساخته‌اند که در هر لحظه و در هر کشوری قابل استفاده است.^۱

۵- بحث و نتیجه‌گیری

جرم سازمان یافته همانند میکروبی است که در فضا پخش است و بدن‌هایی که ضعیف هستند و تاب مقاومت در برابر آن را ندارند بیشتر آسیب می‌بینند. چنانچه یک کشور از سیستم‌های نظارتی قوی برخوردار باشد هیچ آسیبی آن را تهدید نمی‌کند. اما در یک نگاه دیگر می‌توان گفت جرایم سازمان یافته همانند بازی دومینو عمل می‌کند یعنی ابتدا در کشوری این جرم شکل می‌گیرد و سپس یکی یکی کشورهای دیگر را در می‌نوردد. همچنانکه کشورها در حوزه اقتصاد از هم تاسی می‌پذیرند یعنی اگر یک کشوری دچار مشکل اقتصادی شد و آرام آرام این مشکل به دیگر کشورها سرایت می‌کند. جرم هم از این شیوه سود می‌جوید. سؤال اینجاست «چگونه مسائل را باید حل کرد» این امر به قول «کاستلز» به یک درهم تنیدگی سیاست، تجارت و جنایت

^۱ - <http://khabarnameh.gooya.com/society/archives/013202.php>

تبدیل می شود که مانورهای سوداگران گروه های تبهکار جهانی در این بازار آشفته خیلی راحت جا می افتند، دوام می آورند و گسترده می شوند. بنابراین کشورهایی که از نظر اقتصادی ضعیفترند به عنوان طعمه های راحت برای در غلتیدن در گرداب ناشناخته سرمایه جهانی و در خدمت منبع آسان یاب و سکوی فعالیت های جنایی بین المللی که عواید آن به طور عمده در خدمت شبکه های مالی جهانی به گردش در می آید، تبدیل می شوند. در نتیجه گاهی مواقع کارتل ها و سازمانهای جنایی آنقدر قدرت دارند تا بتوانند ارتش را وادار یا تحریک به حمله نظامی به کشوری نمایند تا در کنار ارتش بتوانند دارایی یا ثروت آن کشور را چپاول نمایند. حضور با این شیوه چند مزیت را برای سازمان جنایی دارد:

- ۱- اول اینکه یک حاشیه امنی برای خود ایجاد می نماید و حضور خود را قانونی جلوه می دهند.
- ۲- چنانچه مورد خلافتی گزارش شود تصمیم گیرندگان خودشان هستند.
- ۳- بجای اینکه نیروهای خود را درگیر مسایل نمایند از توان ارتش استفاده می کنند و یا از مزدوران کشور اشغال شده سود می برند و خود راهبر و راهبردها را هدایت می کنند.
- ۴- هزینه های حضور خود و ارتش را بر کشور غارت شده تحمیل می نمایند.
- ۵- در چنین شرایطی رسانه ها را با خود همسو می نمایند.
- ۶- و در نهایت وقتی به اهداف خود دست پیدا کردند ممکن است با یک عذر خواهی کشور را ترک نمایند.

منابع

- بوناویتا، پترا (۱۳۸۹). روسیه در جنگ مافیا. ترجمه توفیق گلی زاده. تهران: انتشارات کتاب آمه.
- بنسون، مایکل (۱۳۹۰). تحقیقات جنایی: جرائم سازمان یافته. ترجمه احمد رضا اشرف العقلائی. تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی.
- بیابانی، غلامحسین و مظفری، افسانه (۱۳۹۲). جرایم سازمان یافته ملی و فراملی. فصلنامه علمی ترویجی کارآگاه، ۲(۲۴)، ۴۶-۳۱.
- بیابانی، غلامحسین و سلطانی فر، محمد (۱۳۹۵). رسانه و جرایم سازمان یافته. تهران: انتشارات کارآگاه.
- بیابانی، غلامحسین (۱۳۹۵). خطر جرایم سازمان یافته در برنامه های توسعه. فصلنامه علمی ترویجی کارآگاه، ۹(۳۶)، ۹۷-۸۹.

- بیابانی، غلامحسین و مقیمی، محمدرضا (۱۳۹۶). توسعه یافتگی جرایم سازمان یافته. تهران: انتشارات کارآگاه.
- ترورسون، جرجی اف (۱۳۹۲). تجدید نظر در آگاهی ملی برای یک عصر اطلاعاتی. ترجمه اکبر استرکی.
- جوهانا پوتونن، ریکا (۱۳۹۱). گزارش مبارزه با جرایم سازمان یافته. تهران: انتشارات پلیس بین الملل ناجا.
- دانیاله، ویتوریو و مارانی، اوگو (۱۳۹۱). جرم سازمان یافته و سرمایه گذاری مستقیم خارجی (مطالعه موردی ایتالیا). ترجمه ناصر جواد خانی. فصلنامه دانش انتظامی آذربایجان شرقی، ۲(۴)، ۱۲۹-۱۰۳.
- دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد وین (۱۳۸۸). بهترین راهکارها برای حمایت از شهود در پرونده های کیفری مربوط به جرایم سازمان یافته. تهران: انتشارات معاونت حقوقی و توسعه قضایی قوه قضائیه.
- دلثو، آنتونینو (۱۳۹۱). گزارش مبارزه با جرایم سازمان یافته. تهران: انتشارات پلیس بین الملل ناجا.
- رایت، ریچارد (۱۳۹۲). آدم ربایی. ترجمه امین اکبری و مرتضی اکبری. تهران: انتشارات کارآگاه.
- عینی، محسن (۱۳۹۱). مفهوم شناسی جرم سازمان یافته در اسناد فراملی و حقوق داخلی دایره المعارف علوم جنایی. تهران: انتشارات بنیاد حقوقی میزان.
- لیلی، پیتر (۱۳۹۱). معامله کثیف (پولشویی). ترجمه مجید نعیم یآوری. تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی.
- کاجلاک، پیتر (۱۳۹۳). امور پلیسی جرائم سازمان یافته. ترجمه حمید جربانی. تهران: انتشارات کارآگاه.
- میارد، ژان دو و همکاران. (۱۳۸۲). دنیای بی قانون. ترجمه محمود عباسی. تهران: انتشارات حقوقی.
- Amir, M. (2011). Age and aging in organized crime in Israel. *Crime, law and social change*, 55(4), 311-319.
- Godson, R. (Ed.). (2003). *Menace to society: political-criminal collaboration around the world*. Transaction Publishers.

- Hauck, P., & Peterke, S. (2010). Organized crime and gang violence in national and international law. *International Review of the Red Cross*, 92(878), 407-436.
- Jamieson, A. (2001). Transnational organized crime: A European perspective. *Studies in Conflict and Terrorism*, 24(5), 377-387.
- Muharremi, D. (2016). Definition of organized crime-different definitions of a phenomenon. *International Journal of Economics & Law*, 18, 55-62.
- Neanidis, K. C., Rana, M. P., & Blackburn, K. (2017). An empirical analysis of organized crime, corruption and economic growth. *Annals of Finance*, 1-26.
- Töttel, U., Bulanova-Hristova, G., & Kleemans, E. R. (2012). Research on organized crime in Western Europe—4th research conference “OC research in Western European states” in Wiesbaden. *Trends in Organized Crime*, 15(2-3), 260-265.
- Vorrath, J. (2015). *Organized crime and development: Challenges and policy options in West Africa fragile states*. Research Papers, Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik [German Institute for International and Security Affairs].
- Wang, P. (2013). The increasing threat of Chinese organised crime: national, regional and international perspectives. *The RUSI Journal*, 158(4), 6-18.
- <http://khabarnameh.gooya.com/society/archives/013202.php>18.